

Een tijdloze liefde

Santa Montefiore bij Boekeryj:

*Onder de ombu-boom
Het vlinderkistje
De Vergeet mij niet-sonate
De zwaluw en de kolibrie
Valentina's laatste reis
De zigeunermadonna
Het geheim van Montague
De Franse tuinman
In de schaduw van het palazzo
De affaire
Villa Magdalena
Fairfield Park
De vuurtoren van Connemara
De dochter van de imker
De witte duif
Onder de Italiaanse zon
Een handvol geluk (voorheen Het gouden licht)
Naar de overkant
Bij het licht van de maan
Een tijdloze liefde*

*De vrouwen van kasteel Deverill
Als de rododendron bloeit
De laatste roos van de zomer
De vergeten Deverill
De verre horizon*

boekeryj.nl
santamontefiore.co.uk

SANTA MONTEFIORE

Een tijdloze liefde

Als Evelina haar grote liefde verliest, lijkt het leven zijn glans verloren. Maar wat als wonderen bestaan?

Eerste druk maart 2022
Derde druk augustus 2023

ISBN 978-90-225-9956-3
ISBN 978-94-023-1863-0 (e-book)
ISBN 978-90-528-6466-2 (audio)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *An Italian Girl in Brooklyn*
Vertaling: Erica Feberwee
Omslagontwerp: Johannes Wiebel | Punchdesign
Omslagbeeld: © Shutterstock
Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2022 Santa Montefiore
© 2022 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor James, mijn broer

DEEL EEN

Greenwich, New York, 1979

Elvelina deed een stap naar achteren om haar tafel te bewonderen. Hij zag er prachtig uit. Ze had kleine pompoentjes uitgehold tot kandelaars, en die stonden rond de drie vazen met zonnebloemen, anjers en rozen, verdeeld over de lengte van de tafel. Er was gedekt voor tien personen. Naast de borden lagen servetringen van gele plataanbladeren en takjes rode bessen. De naamkaartjes waren in een dennenappel gestoken. Het resultaat was betoverend, maar er ontbrak nog één belangrijk detail.

Ze liep de tuin in. De zon was al bijna onder, de hemel een bleek, waterig blauw, doorschoten met vurige rode en gouden strepen. Dikbuikige wolken schoven traag voorbij. Ze deden haar denken aan donkere scheepsrompen, gezien vanaf de zeebodem, met daaromheen de kleinere wolken als dolfinen, walvissen en kwallen. Hoe langer ze keek, hoe meer ze zag; behalve scheepsrompen ook golven die braken in een branding van roze schuim, en verre, hoge bergketens, gehuld in tinten paars. De eerste ster verscheen; een eenzame twinkeling doorboorde het blauw dat geleidelijk aan donkerder kleurde, en verdreef behalve het feestelijke palet van kleuren ook de schepen en schepselen van de zee. Een voor een voegden zich steeds meer sterren bij die allereerste, glinsterend in het duister als de lantaarns van kleine vissersboten.

Uiteindelijk maakte Evelina zich van het schouwspel los en liep ze naar de kruidentuin om wat rozemarijn te plukken. Ze wreef de takjes tussen haar vingers en rook eraan. De geur van weleer, van hoe het vroeger thuis rook, maakte een stroom van herinneringen wakker. Licht in het hoofd van pure nostalgie sloot ze even genietend haar ogen, zich scherp bewust van zowel de vreugde als het verdriet waarmee die herinneringen waren verbonden. Met een zucht van berusting riep ze zichzelf tot de orde. Het was zinloos zich te laten meeslepen door het verleden wanneer het heden zo veel redenen bood om dankbaar te zijn.

Ze liep weer naar binnen en verdeelde de takjes rozemarijn over de tafel. Want ze mocht dan al meer dan dertig jaar in Amerika wonen, in haar hart bleef ze Italiaanse. Dus op een dag als deze, bij de viering van Thanksgiving, was het niet meer dan gepast om althans in haar taferversiering haar land van herkomst te gedenken.

Ze stak net de kaarsen aan toen haar man thuiskwam. Hij liet al vanuit de hal weten dat hij er was. ‘Dag lieverd, ik ben thuis!’ Hij trok zijn loden jas uit, nam zijn gleufhoed af en zette zijn tas neer. Franklin van der Velden was zesenzeventig en weliswaar met pensioen, maar nog altijd nauw betrokken bij het reilen en zeilen van Skidmore College waar hij tot voor kort klassieke talen had gedoceerd. Een rijzige verschijning met dik grijs haar, een aristocratische neus en intelligente blauwe ogen; de ogen van een man die altijd nieuwsgierig was, een man die altijd vragen stelde en eindeloos veel geduld had met wie minder begaafd was dan hij. Met het klimmen der jaren was hij zijn atletische gestalte kwijtgeraakt. Zijn schouders waren licht gebogen, zijn tred traag en moeizaam.

Evelina blies de lucifer uit en hing de schort die ze voor haar groene jurk had gebonden, over een stoel. Ze was veertien jaar

jonger dan haar man en een zorgzame, plichtsgetrouwe echtgenote; het respect voor haar geleerde wederhelft was na al die jaren nog net zo groot als in het begin van hun huwelijk. Glimlachend verscheen ze in de hal. Ze was geen opvallende schoonheid, maar bezat een heel eigen charme, mede dankzij de innemende blik in haar groenbruine ogen die een en al warmte uitstraalden. Het was een blik met diepgang, voortgekomen uit duistere geheimen en diep weggestopt verdriet. De oprechte compassie die in haar ogen te lezen stond, was iets wat anderen onbewust registreerden, waardoor ze het gevoel hadden dat ook hún verdriet, ook hún geheimen bij haar veilig zouden zijn. Haar lange, donkere haar droeg ze nonchalant opgestoken, met hier en daar een losse pluk. Ze was klein en sierlijk, met een huid die haar mediterrane oorsprong verried en die voor altijd gebruind leek door de Italiaanse zon, alsof ze de olijf- en wijngaarden van haar jeugd nooit vaarwel had gezegd. Ze deed geen moeite haar accent te verbloemen, want diep in haar hart was ze nooit echt een Amerikaanse geworden en haar vaderland altijd trouw gebleven.

Terwijl ze de jas van haar man aannam, drukte hij een kus op haar slaap; zijn doorgroefde gezicht lichtte op toen hij haar glimlach beantwoordde. Want na tweeëndertig jaar huwelijk was hij nog altijd blij om haar te zien en prees hij zich gelukkig dat ze haar leven met hem wilde delen. Hij besepte maar al te goed dat hij zonder haar nooit zo veel had kunnen bereiken en niet de man zou zijn geworden die hij nu was. Zijn vrouw was als het anker van zijn schip; ze vormde de onverbreekelijke band met zijn thuis, met zijn gezin, en ze gaf hem de rust die hij nodig had om te kunnen werken.

‘Ze kunnen er elk moment zijn,’ zei ze, terwijl ze zijn jas in de garderobekast hing en zijn hoed aan de haak naast de deur.

‘Kan ik nog even in bad?’

‘Als je snel bent.’

Franklin knikte, ook al wisten ze allebei dat ‘snel’ te veel gevraagd was. Langzaam liep hij de trap op, waarbij hij zijn licht trillende handen stevig om de leuning klemde en halverwege even moest pauzeren om op adem te komen. Evelina ging terug naar de keuken om de laatste hand te leggen aan het diner. De kalkoen stond al bijna de hele middag in de oven, en aan de traditionele bijgerechten hoefde ze niets meer te doen: aardappelpuree, cranberrycompote, sperziebonen en pompoentaart. Toen ze trouwde had ze amper kunnen koken; daar was ze destijds ook niet echt in geïnteresseerd geweest. Maar terugkijkend op haar jeugd in Italië, op dat hoofdstuk van haar leven dat ze lang geleden had afgesloten en dat lag begraven onder de hoofdstukken die daarna waren gekomen, besepte ze steeds weer dat het aroma van pruttelende tomaten, van focaccia, vers uit de oven, haar herinneringen domineerden en omgaven met een aura van smaken en geuren dat al het andere naar de achtergrond drong. Misschien had de natuur dat bewust zo geregeld, om haar af te schermen voor de verdrietige en de pijnlijke herinneringen.

Ze roerde in de compote, gehypnotiseerd door de draaikolk die ze maakte met haar pollepel. Thanksgiving was iets wat ze elk jaar vierden met vrienden en familie, dus gezien haar verleden lag het voor de hand dat een dag als deze pijnlijke herinneringen naar boven haalde, oud verdriet dat stamde uit een tijd toen ze nog jong en ontvankelijk was. En wie zou het haar kwalijk nemen dat ze treurde om dierbaren die ze had achtergelaten of verloren. De herfst was een tijd van weemoed, van melancholie; het doodsgereutel van de zomer, het grauwe voorspel van de winter. Dus het was niet zo vreemd dat ze behalve dankbaarheid voor wat ze had mogen ontvangen, ook spijt voelde over wat ze had opgegeven.

De eerste gasten die arriveerden, waren haar zoons, Aldo en Dan, gevolgd door Lisa, Aldo's vrouw, en Jennifer, de vriendin van Dan. Ze hadden bloemen en bonbons bij zich voor de gastvrouw. Aldo was lang en knap, net als zijn vader, met het donkere haar, de mediterrane huid en de groenbruine ogen van zijn moeder. Zonder zijn Hollandse achternaam zou hij moeiteloos voor een Italiaan hebben kunnen doorgaan. Dan, zijn jongere broer, was kleiner en breder gebouwd, met de blauwe ogen en het dikke haar van zijn vader. Maar zijn droge, nietsontziende gevoel voor humor had hij helemaal van zichzelf. Anders dan zijn broer die, zoals zo veel oudste kinderen, was behept met een sterk verantwoordelijkheidsgevoel, koesterde Dan een aangeboren aversie tegen regels en voorschriften en weigerde hij, als dat maar enigszins kon, zich aan te passen.

Bij het zien van haar zoons verdrong Evelina haar herinneringen. Ze omhelsde hen en terwijl ze een kus op hun koude wangen drukte, vergat ze even dat ze al eenendertig en negenentwintig waren. Voor haar zouden ze altijd jongens blijven. 'Je ziet er moe uit, Aldo.' Ze legde haar handen langs zijn gezicht. 'Je krijgt te weinig slaap, en volgens mij werk je te hard. Klopt dat, Lisa? Werkt hij inderdaad te hard?'

'Niks aan de hand, mam. Ik voel me prima,' stelde Aldo haar gerust terwijl hij langs haar heen liep om zijn vader te begroeten.

'En jij, Dan? Jij ziet er ook moe uit, maar dat komt vast niet van het harde werken.' Evelina trok sceptisch haar wenkbrauwen op.

Haar jongste schoot in de lach. 'Het is een slecht dorp waar het nooit kermis is, mam.' Hij trok zijn leren jack uit en snoof. 'Het ruikt hier heerlijk.'

'Het is nog een verrassing wat we eten.' Evelina grijnsde. Het grapje had inmiddels een ellenlange baard, maar ze kon het niet laten.

‘O ja? Wat staat er op het menu? Geit in plaats van kalkoen?’ vroeg Dan, zogenaamd vol afschuw.

‘Ja, het leek me tijd voor iets anders. Voor een lekkere, taaie geit met Thanksgiving.’

Evelina begroette Lisa, haar schoondochter, en Jennifer, van wie ze nu al wist dat die nooit haar schoondochter zou worden. Haar jongste was niet het type om te settelen. Het mocht een wonder heten als hij ooit trouwde, dacht ze met een blik op Dan, die nog altijd een en al bravoure was. Misschien liep er ergens een meisje rond dat hem zou weten te temmen, maar als dat zo was, dan had hij haar nog niet ontmoet. Want Jennifer was het zeker niet. Die was veel te toegeeflijk.

Even later zwaaide de voordeur opnieuw open, en met een vlaag koude lucht in haar kielzog stapte Ava-Maria de hal binnen, zuchtend onder het gewicht van haar koffer. ‘Hallo allemaal!’ riep ze zo uitbundig dat iedereen zich naar haar omdraaide, en dat was ook precies de bedoeling. ‘Happy Thanksgiving! Wat heerlijk om elkaar weer te zien!’ Evelina’s jongste omhelsde haar ouders en begroette de anderen met dezelfde warmte en hartelijkheid, inclusief Jennifer, ook al wist ze dat de verkering van haar broer bij de volgende familiebijeenkomst allang weer uit zou zijn. Ava-Maria was een donkerharige schoonheid die in elk gezelschap alle aandacht opeiste. Haar ouders hadden haar schandalig verwend, en tot dusverre had alles haar altijd meegezeten, met als gevolg dat ze het leven onbekommerd en vol vertrouwen tegemoet trad.

Voorafgegaan door de gastvrouw begaf iedereen zich naar de zitkamer en installeerde zich rond de open haard. Begin jaren zestig hadden Evelina en Franklin hun appartement in Manhattan verruild voor een huis met een tuin, omdat ze genoeg hadden van de drukte en het lawaai van de grote stad. De gezellige inrichting verried de hand van Evelina. Warm en smaakvol, zon-

der pretentie. Bij de aanschaf van de meubels, de schilderijen, de lampen en tapijten had ze alleen gekeken naar wat ze mooi vond, zonder een kleurenschema te hanteren en zonder uit te gaan van een ontwerp. Het resultaat was een eclectisch, maar verrassend harmonieus geheel. En dat gold bij uitstek voor de zitkamer; met zijn informele sfeer, warme kleuren, comfortabele banken en fauteuils was het een kamer waaruit je nooit meer weg wilde.

Evelina keek net op haar horloge toen ze de voordeur opnieuw hoorde opengaan. Ze schoot overeind en haastte zich naar de hal. Haar tante was gearriveerd. Met haar drieënnegentig jaar was Madolina Forte nog altijd een indrukwekkende verschijning: klein en gedrongen, onverwoestbaar als een tank. Ze werd uit haar jas geholpen door een huisvriend die door iedereen oom Topino werd genoemd, ook al was hij geen familie en leek hij in niets op een kleine muis, zoals de vertaling van zijn naam luidde. Oom Topino was een dierbare oude vriend die door de Van der Veldens was geadopteerd toen de kinderen nog klein waren. Hij hoorde erbij; dat was zo vanzelfsprekend dat niemand ooit naar het hoe en waarom had gevraagd.

‘Welkom!’ Evelina nam de jas van haar tante van Topino over en gaf de oude dame een kus.

‘Ik voel het vocht tot in mijn gewrichten,’ mopperde Madolina. Anders dan haar nicht had Madolina geweigerd vast te houden aan het verleden. Alleen een vluchtig Italiaans accent verried nog waar ze vandaan kwam. ‘Maar hier is het gelukkig heerlijk warm. Ik ga meteen naar binnen, naar de kachel.’ Zwaar leunend op haar stok zette ze vastberaden koers naar de zitkamer.

Evelina keerde zich naar Topino. Met een warme glimlach liet ze haar blik over zijn witte haren gaan, over zijn hoge voorhoofd, zijn grote neus en gevoelige mond. Zijn sprekende grijze ogen twinkelden achter zijn ronde brillenglazen. ‘Je ziet er goed uit,

Eva, zei hij in het Italiaans. Hij legde zijn handen op haar heupen en plantte een kus op haar wang.

‘Jij ook, oude vriend.’

‘Alweer een jaar voorbij,’ zei hij hoofdschuddend. ‘Hoe is het mogelijk?’ Hij slaakte een diepe zucht.

‘Alles gaat voorbij. Niets is voor de eeuwigheid. Dat heb jij me geleerd.’

‘Precies. Het goed, maar ook het kwaad. Het leven is een reeks van cycli, en wij zijn als muizen in een looprad. En deze cyclus bevat me het best. Vertrouwd en van alle tijden. Hoe is de kalender dit jaar?’

‘Vet en mals.’ Ze hielp hem lachend uit zijn jas. Het was nog dezelfde jas als toen ze hem voor het eerst voor Thanksgiving hadden uitgenodigd, inmiddels zeventien jaar geleden. Topino gaf bij voorkeur geen geld uit als het niet nodig was.

‘En de pompoentaart?’

‘Precies zoals je hem lekker vindt.’

Hij knikte, de hoeken van zijn volle lippen krulden in een glimlach, wat zijn gezicht een soort komische charme verleende. ‘Elk jaar vertrek ik hier met mijn buik vol pompoentaart, en dan droom ik tweeënvijftig weken lang van de volgende portie. Vanavond vier ik het leven én jouw pompoentaart.’

Evelina liep met hem mee naar de zitkamer, waar hij enthousiast werd verwelkomd. Ava-Maria schoot overeind, omhelsde hem uitbundig en zoende hem op zijn stoppelige wangen; haar twee broers sloegen hem krachtig op de schouder. Franklin schudde hem de hand en stelde hem voor aan Jennifer, die verlegen glimlachte, want zelfs zij had de verhalen over oom Topino gehoord. Lisa begroette hem met een kus en moest lachen toen hij haar een standje gaf omdat Aldo er zo mager en vermoeid uitzag. ‘Zorg je wel goed voor die jongen? Wat krijgt hij te eten? Groentebouillon?’

Aldo schoot zijn vrouw te hulp. ‘Ik heb niets over het eten te klagen.’

‘Hm. Dat is je niet aan te zien. Vanavond vieren we het leven. En dat niet alleen, we zeggen ook dank voor het heerlijke eten dat we dag in dag uit mogen ontvangen. Vooral dat laatste.’ Hij haalde zijn schouders op. ‘Het leven viert zichzelf.’

Madolina gebaarde vanaf het hekje rond de haard, waar ze zich warmde aan het vuur. De ringen aan haar vingers glinsterden in het licht van de vlammen. ‘Laat die man eens met rust. Jullie knuffelen hem nog halfdood,’ zei ze streng. Iedereen ging braaf weer zitten. Niemand durfde tante Madolina tegen te spreken.

Niemand, behalve Topino. ‘Ik laat me anders met plezier halfdood knuffelen. Des te dankbaarder ben ik dat ik nog leef.’

‘Kom hier zitten.’ Madolina gebaarde naar de plek naast haar. ‘Mijn gewrichten doen pijn van het ontdooien.’

Topino liet zich kreunend naast haar op het hekje zakken. Hij was pas vijfenzestig, maar voelde zich soms een jichtige oude man.

Franklin reikte hem een glas rode wijn aan. ‘Ben je klaar voor onze jaarlijkse partij schaak?’

Topino grijnsde. ‘Je kent me. Ik zou voor geen goud de kans willen missen om klop te krijgen.’

Franklin schoot in de lach, want Topino was een meester op het schaakbord. ‘Mooi zo. Dan kunnen we elkaar een hand geven.’

Topino grijnsde om de humor van de situatie: twee spelers die allebei streden voor hun verlies. Hij keerde zich naar Madolina. ‘Hoe gaat het?’ En hij luisterde aandachtig naar haar gedetailleerde verslag over haar heup, waaraan ze vanwege haar hoge leeftijd niet meer geopereerd kon worden.

‘Wanneer je zo oud bent als ik heeft opereren geen zin. Tenzij je het niet erg vindt om in de narcose te blijven.’

‘Tja, het blijft een gok.’ Topino haalde zijn schouders op. ‘Maar volgens mij heb je het gestel van een schildpad. En word je net zo oud. Dus over tien jaar heb je het nog steeds over die heup.’

Madolina kon er wel om lachen. ‘En jij, Topino? Hoe is het met jou?’

‘Ik heb het gestel van een kakkerlak. Onverwoestbaar.’ Hij nam een slok wijn, zijn ogen twinkelden. ‘Wanneer de Heer me eindelijk tot Zich roept, dan is dat omdat ik er zelf om heb gevraagd. Om niet te zeggen, gesmeekt.’

‘Hebben jullie het over de dood?’ vroeg Ava-Maria verontwaardigd vanaf de bank. ‘Op Thanksgiving?’

‘Vertel jij ons dan eens iets vrolijkers.’ Topino boog zich naar voren. Met zijn ellebogen op zijn knieën keek hij haar vol verwachting aan. ‘Ik heb je al zo lang niet gezien. Wat heb je uitgevoerd? Hoe gaat het met je studie? En met je medestudenten? Ik wil wedden dat je de mannen het hoofd op hol jaagt.’ Waarop Topino deed waar hij goed in was: hij luisterde. Terwijl Ava-Maria deed waar zij goed in was: ze vertelde over zichzelf. Madolina warmde genietend haar rug aan het vuur en keek naar Evelina, die ze als een dochter beschouwde. Haar nicht was op haar achtentwintigste naar Amerika geëmigreerd en bij hen in Brooklyn komen wonen. En Madolina was trots op de vrouw die Evelina was geworden.

Toen Evelina aankondigde dat het eten op tafel stond, kwam Topino enigszins moeizaam overeind en bood Madolina zijn arm om het gezelschap voor te gaan naar de eetkamer. Madolina hield haar adem in bij het zien van de bloemen en de kaarsen in hun fraaie kandelaars. ‘Schitterend! Werkelijk schitterend! Ze heeft smaak, onze Evelina! Altijd al gehad. Een unieke eigen stijl. Echt heel bijzonder.’

Topino trok de stoel aan het hoofdeinde voor haar naar achteren. Ze ging dankbaar zitten en gaf hem haar wandelstok. ‘Haar moeder is net zo. Die heeft ook smaak. En een unieke eigen stijl. Artemisia heeft een schitterend huis, ondanks het achterstallige onderhoud. Want Tani had een hekel aan geld uitgeven,’ vertelde ze over haar broer, Gaetano. ‘En aan mensen. Hij sloot zich het liefst in huis op. En nogmaals, het moet gezegd, Villa L’Ambrosiana is betoverend. Evelina heeft het van geen vreemde. Haar smaak, haar gevoel voor stijl dankt ze aan haar moeder. En aan Villa L’Ambrosiana.’

Topino zat aan de lange kant van de tafel, precies in het midden, want iedereen wilde met hem praten. Franklin zat aan het hoofd, Evelina links van haar tante. Peppino, Madolina’s man die zes jaar eerder was overleden, had altijd naast Evelina gezeten. Het ontging haar niet dat de blik van haar tante naar de stoel naast haar ging. En de schaduw die over Madolina’s gezicht trok, verried dat ze aan hem dacht. Thanksgiving was het feest van de dankbaarheid. Helaas kwam dankbaarheid zelden alleen, maar ging die bijna altijd vergezeld van haar trouwe metgezel: verlies. Sinds haar man was overleden, had tante Madolina nog uitsluitend zwart gedragen. Want hoe dankbaar ze ook was voor Peppino’s leven, ze rouwde nog altijd om zijn heengaan.

Er werd luidruchtig getafeld. Ava-Maria had het hoogste woord en vertelde de ene grappige anekdote na de andere. Topino plaagde haar, diende haar droog, maar liefdevol van replek en kreeg op zijn beurt op geestige wijze lik op stuk. Het zorgde voor een levendige conversatie waar de hele tafel van meegenoot. Ook Dan droeg zijn steentje bij. Hij werkte bij een reclamebureau en dat leverde heel wat vermakelijke anekdotes op, die hij enthousiast opdiste, bijna net zo luidruchtig als zijn zus. Ondertussen spraken Aldo en Franklin op gedempte toon over boeken, want Aldo werkte bij een uitgeverij. Madolina klaagde

dat ze de gesprekken niet kon volgen en gebaarde de anderen wat zachter te praten. ‘Dit huis zou een knop voor hard en zacht moeten hebben!’ Evelina keek geamuseerd de tafel langs. Zo ging het elk jaar. En het was elk jaar weer heerlijk.

Ten slotte kwam de pompoentaart op tafel. Evelina had hem al in punten gesneden. ‘Lekker langzaam van genieten,’ zei ze toen ze een stuk op Topino’s bord schoof.

‘Kon ik dat maar. Dan deed ik er het hele jaar over.’ Hij pakte zijn bord. ‘Maar daar ben ik veel te gulzig voor.’

Het werd muisstil terwijl iedereen van de taart genoot. Het was uiteindelijk Ava-Maria die het zwijgen verbrak. ‘Als het plotseling stil wordt aan tafel, dan zeggen ze dat er een engel komt overvliegen,’ zei ze met een blik omhoog.

‘Hoe kan dat nou? Een engel die komt overvliegen, als er al een tegenover me zit?’

‘Ach, Topino! Wat lief!’ zei Ava-Maria gevlaid.

‘Engelen praten niet zo hard,’ merkte tante Madolina op.

‘Deze engel wel,’ reageerde Ava-Maria zonder haar stem te dempen.

‘Is er nog meer taart?’ vroeg Dan.

‘Heb je het nu al op?’ Evelina was verrast.

‘Het is zo lekker!’ Hij likte aan zijn vork.

‘Er is nog meer. Ik ken jullie onderhand. Een zwerm sprinkhanen is er niets bij.’ Evelina schoof lachend haar stoel naar achteren. Ze vond het fijn dat ze genoten van haar kookkunsten. Iets waarvan ze nooit had gedacht dat ze dat nog eens zou zeggen.

Topino leunde naar achteren en klopte op zijn beginnende buikje. ‘Niemand maakt zulke lekkere pompoentaart als je *mamma*,’ zei hij tegen Dan, en ondertussen schonk hij Evelina een glimlach.

‘Wil jij nog een stuk?’ vroeg ze.

‘Moet je me dat nog vragen?’

‘Ik vraag het puur uit beleefdheid. Want ik weet het antwoord al.’

‘Dan zeg ik daar, ook puur uit beleefdheid, geen nee op. Heel graag, *signora*.’

Toen er geen kruimeltje taart meer op de borden lag, tikte Franklin met zijn mes tegen zijn glas en stond op. Tot opluchting van Madolina werd het weer stil rond de tafel. Topino veegde met zijn servet over zijn mond en nam een slok wijn. Evelina keek trots naar haar man, met haar handen gevouwen in haar schoot. ‘Thanksgiving is een bijzondere avond, voor alle Amerikanen, waar ook ter wereld. Maar het is ook een bijzondere avond voor diegenen van ons die hun vaderland hebben verlaten en van Amerika hun nieuwe thuis hebben gemaakt. We vieren deze avond samen, als één volk, een kleurrijke verzameling immigranten, in een land dat is gebaseerd op respect voor de ander en wederzijdse acceptatie. Zoals jullie weten, zijn mijn voorouders in de achttiende eeuw vanuit Holland naar Amerika gekomen. Tante Madolina en oom Peppino – God hebbe zijn ziel – kwamen rond de eeuwwisseling, meteen na hun trouwen vanuit Italië hierheen. Evelina stapte kort na het einde van de oorlog op de boot, en oom Topino vestigde zich hier in de jaren vijftig.’

Evelina’s blik kruiste die van Topino, en ze schonk hem een warme glimlach. Uit zijn ogen sprak dezelfde warmte. Maar er stond ook weemoed in te lezen, iets wat hij doorgaans verborgen hield. Franklin vervolgde met het uitspreken van zijn dankbaarheid voor vrienden en familie, voor welvaart en voorspoed. ‘Het geluk heeft ons toegelachen, en dat is iets om dankbaar voor te zijn. Dus daar hef ik het glas op. En op jullie, want ik prijs me gelukkig dat ik jullie mijn vrienden en mijn familie mag noemen.’ De anderen stonden nu ook op en hieven hun glas. ‘Happy Thanksgiving!’ zeiden ze in koor.

Na het eten gingen Franklin en Topino aan de kaarttafel zitten voor hun traditionele partij schaak. Beide mannen waren ervaren spelers en ze zaten nog steeds over het bord gebogen toen de rest allang naar huis was. Aldo en Lisa hadden aangeboden Madolina thuis te brengen. Ava-Maria hielp haar moeder met opruimen en ging toen naar bed. Evelina deed de takjes rozemarijn in een vaasje en zette dat op het aanrecht. Toen liep ze terug naar de zitkamer.

‘Blijkbaar zijn jullie toch niet echt tuk op verliezen,’ zei ze plagend, met haar hand op Franklins schouder. ‘Volgens mij kunnen jullie beter stoppen.’

‘Dat denk ik ook.’ Franklin rechte zuchtend zijn rug. ‘We kunnen de stukken laten staan en morgen verder spelen.’

‘Meen je dat nou?’ vroeg Topino. ‘Heb je onderhand geen genoeg van me?’

Evelina schoot in de lach. ‘Kom lunchen. Ava-Maria blijft nog een paar dagen, en ik weet zeker dat ze het leuk vindt om je wat langer te zien. Trouwens, dat geldt ook voor ons.’

‘Tja, de verleiding om morgen weer van je kookkunst te mogen genieten is groot. En van jullie gezelschap, niet te vergeten.’

‘Mooi. Dat is dan geregeld.’ Evelina liep naar de keuken en kwam terug met een pakketje in bruin papier, dichtgebonden met een touwtje. ‘Ik laat je even uit.’

Topino nam afscheid van Franklin en volgde Evelina naar de hal. Hij oogde een beetje vermoeid, slaperig van de wijn. Zijn ogen verrieden dat hij geëmotioneerd was. Evelina hield zijn jas omhoog.

‘Je bent een goede gastvrouw, Eva.’ Hij stak zijn armen in de mouwen en verviel opnieuw in het Italiaans, zoals altijd wanneer ze samen waren.

Ze glimlachte vertederd en hield hem het pakketje voor.

‘Wat is dat?’

‘Een pompoentaart.’ Haar glimlach werd breder. ‘Ik had er twee gemaakt. Een extra, voor jou.’

Zijn ogen glansden. ‘Je denkt ook aan alles.’ Hij bukte zich en kustte haar op de wang. ‘Tot morgen.’

Ze knikte.

Daarop verdween hij de donkere avond in.

Evelina liep terug naar de keuken om het licht uit te doen. Haar blik viel op het vaasje met rozemarijn. Met een hart vol dankbaarheid voor al het goede, maar ook voor al het verdriet dat het leven haar had gebracht, stond ze bij de gootsteen. Ze wreef een takje tussen haar vingers, rook eraan en sloot haar ogen.

1

Noord-Italië, juli 1934

Evelina snoof genietend de geur van rozemarijn op. De struiken met hun altijd groene naalden en paarse bloemetjes groeiden overal rond de villa. Het landgoed was een waar bloemenparadijs. Er stonden reusachtige terracotta potten met bougainville, tijm woekerde welig, er groeide oleander in alle denkbare kleuren, en de jasmijn die de kalkstenen muren bedekte, parfumeerde de kamers met zijn verrukkelijke aroma. Maar de geur die het landgoed karakteriseerde, was die van rozemarijn. Houtachtig, rijk en zwoel, prikkelend. Voor de zeventienjarige Evelina was het de geur van thuis.

Met het takje nog tussen haar vingers haastte ze zich de tuin door naar de zestiende-eeuwse villa. Het huis bood een majestueuze aanblik, maar het oogde ook vermoeid door het vele achterstallige onderhoud. Onderhoud waarvoor Evelina's vader niet het geld had. Of waarvan hij de noodzaak weigerde in te zien. Gaetano Pierangelini, die door iedereen Tani werd genoemd, was schrijver en leidde een kluzenaarsbestaan; hij was meer geïnteresseerd in het geschreven woord dan in de zorg voor zijn huis. Tani sleet het merendeel van zijn dagen in zijn studeerkamer. In driedelig pak en met een onafscheidelijke sigaret tussen zijn lippen werkte hij aan zijn literaire romans. Boeken waarvan